

ABŞ dövlət məktəblərində təhsil alan şagirdlərin əksəriyyəti yoxsuldur

"Vaşinqton Post" qəzeti ABŞ təhsilinin problemlərindən yazıb

"Azərbaycan müəllimi" vaxtaşırı olaraq dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin təhsil sistemləri ilə bağlı maraqlı təcrübələri, yüksək reytingli universitetlərin keçdiyi yol haqqında yazılar dərc edir, paylaşır. Bu yanaşma, hər şeydən əvvəl, əsas kontingenti müəllim olan oxucularımızın maraq dairəsini daha da genişləndirmək, müsbət təcrübəni təqdim etmək istəyindən irəli gəlir. Bununla bərabər, dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin təhsilində baş verən mənfi tendensiyalarla bağlı nüfuzlu mətbuat orqanlarında dərc olunan məqalələri də geniş oxucu kütləsinə çatdırmaq maraqlı olardı. Belə ki, bu yazılar bir çox hallarda haqqında daha çox parıltı effekti ilə fikir yürütdüyümüz təhsil sistemləri barədə həqiqətləri ortaya qoyur. Belə yazılardan biri Amerika təhsil sistemindəki mənfi çalarlarla bağlı "Vaşinqton Post" qəzetində dərc olunmuş məqalədir.

rinin təhsilində baş verən mənfi tendensiyalarla bağlı nüfuzlu mətbuat orqanlarında dərc olunan məqalələri də geniş oxucu kütləsinə çatdırmaq maraqlı olardı. Belə ki, bu yazılar bir çox hallarda haqqında daha çox parıltı effekti ilə fikir yürütdüyümüz təhsil sistemləri barədə həqiqətləri ortaya qoyur. Belə yazılardan biri Amerika təhsil sistemindəki mənfi çalarlarla bağlı "Vaşinqton Post" qəzetində dərc olunmuş məqalədir.

cəyi barədə düşünülür". Müəllimin işi genişlənərək "məsləhətçi, terapevt, həkim, valideyn, vəkil" kimi vəzifələrə çevrilir.

Məktəblər isə daha yaxşı test nəticələri əldə etmək və daha ciddi standartlara cavab vermək, kasıb uşaqların öz varlı həmyaşdamları ilə eyni səviyyədə nailiyyətlər əldə etməsi kimi olduqca çətin vəzifəni yerinə yetirmək üçün böyük təzyiçə alındırdılar.

"Bu xəritəyə baxdıqda dönmüş nöqtəsinə görmək olar", - deyərək yoxsulluq dərəcəsi yüksək həddə çatmış məktəblərlə dolu olan ölkədə ən qədim təhsil xeyriyyə qurumu sayılan Cənub Təhsil Fondunun prezidenti Kent McGuire bildirib. "Məsələ bundadır ki, biz illər boyu ölkədə bərabərsizliyin artmasına xidmət etmişik. Bu, bir gündə baş verməyib, amma bu davamlı olaraq baş verir. Hökumət həmişə iqtisadi rifah və mobillik üçün liderlik və inkişaf mənbəyi olub. İndi isə biz gənclərə investisiya qoymaq istəyi olmayan bir ölkəyə çevrilmişik".

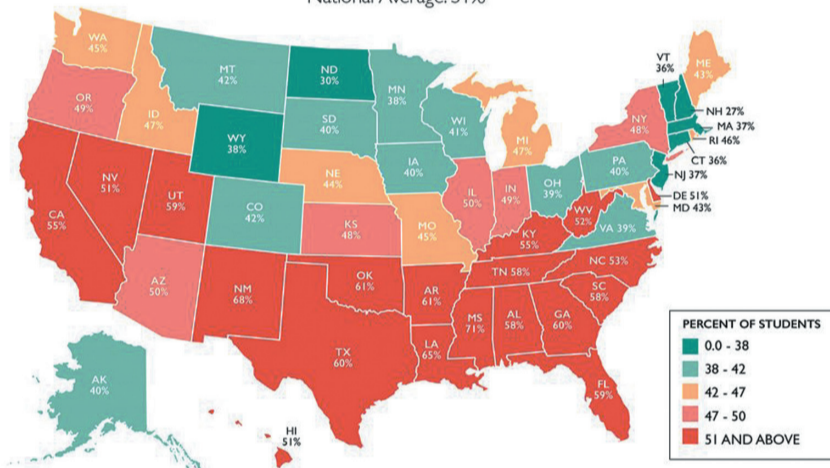
Məlumatlar göstərir ki, bütün ölkədə yoxsul şagirdlər var, amma onların ən çox müşahidə olunduğu yerlər Cənub və Qərb ştatlarıdır. 21 ştatda dövlət məktəblərinin şagirdlərinin ən azı yarı pulsuz və ya endirimli qiymətlə nahar yeməyi üçün tövsiyə olunmuşdur. Bu hal şagirdlərin 70%-nin aşağı gəlirli ailələrdən olduğu Misissippidən tutmuş, hər iki şagirddən birinin aztəminatlı olduğu İllinoysa kimi baş verir.

Mississippi ştatının təhsil üzrə baş müfəttişi Keri Raytın sözlərinə görə, keyfiyyətli məktəbəqədər təhsil yoxsul uşaqlara köməyin açağıdır. "Bu uşaqlar dərslərini ən yüksək səviyyədə öyrənə bilər, lakin siz onları təmin etməlisiniz. Siz

PERCENT OF LOW INCOME STUDENTS IN U.S. PUBLIC SCHOOLS 2013

National Average: 51%

SOUTHERN EDUCATION FOUNDATION | SOUTHERNEDUCATION.ORG

Data Source: U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics, Common Core of Data

2013-cü il federal məlumatların yeni təhlilində əsasən ABŞ tarixində ən azından son 50 ildə ilk dəfə olaraq dövlət məktəblərinin şagirdlərinin əksəriyyəti azgəlirli ailələrin uşaqlarıdır və bu statistika xalqa kifayət qədər dərin təsir göstərmişdir.

Cənub Təhsil Fondu qeyd edir ki, federal proqrama əsasən 2012-2013-cü tədris ilində məktəbəqədər təhsil pilləsindən XII sinfə qədər olan şagirdlərin 51 faizi pulsuz və ya aşağı qiymətə nahar etmək imkanlarına malik olmuşlar. Nahar proqramı yoxsulluğun təxmini göstəricisidir, lakin dövlət məktəblərindəki siniflərdə ehtiyacı olan uşaqların sayında olan kəskin artım yeni fenomen olmaqla təhsil işçilərinin, dövlət məmurlarının və tədqiqatçıların diqqətini çəkir.

"Biz bilirdik ki, bu tendensiya artaraq əksəriyyəti əhatə edəcəkdir, lakin bunun gec baş verəcəyi güman edilirdi də bu artıq baş verdi", - deyən Kolumbiya Universitetinin Müəllimlər Kollecinin Təhsildə Bərabərlik Kampaniyasının məsul şəxsi Maykl A. Rebel bildirib ki, iqtisadi

sadiyyatın inkişaf etməsinə baxmayaraq yoxsulluq həddi daha da artıb. "Yuxarı təbəqədən olan insanlar daha yaxşı yaşayırlar, lakin aşağı təbəqənin insanların vəziyyəti elə də yaxşı deyil. Onlar o adamlardır ki, çox uşaqları var və onlar öz uşaqlarını dövlət məktəblərinə göndərirlər".

Yoxsul şagirdlərin çoxluq təşkil etməsi onları artıq bağçadən başlayaraq imkanlı həmyaşdamlarına çatmaq məcburiyyətində qoyur və onlar buna çox nadir hallarda nail ola bilirlər. Onların əksəriyyətinə evdə dəstək verilmir, məktəbdənkənar fəaliyyətlərə daha az cəlb olunurlar, məktəbi atmaq və bir daha kollecə getməmək ehtimalı böyük olur.

Bu həm də o deməkdir ki, təhsil siyasəti, maliyyə qərarları və məktəb təlimatları hər gün məktəbə gələn ehtiyacı olan uşaqlara uyğunlaşdırılmırdır.

"Hər səhər onlar qapıma gələndə, ilk olaraq onların zəruri ehtiyacları barəsində maraqlanıram: Yemək yemisinizmi? Yuyunmusunuzmu? İşimin böyük hissəsi onların özlərini

təhlükəsiz hiss etmələrinə kömək etməkdir", - deyərək Albuquerke şəhərində yerləşən Lyu Uolles ibtidai məktəbinin veteran müəllimi Sanyo Romero-Smit deyib. Onun bağçasında təhsil alan 18 uşaqdan 14-ü pulsuz nahar alma hüququna malikdir.

O, uşaqların yuyunmalarına, dişlərini fırçalamalarına və co-rablarını, alt paltarlarını və ayaqqabılarını səliqə-sahmında saxlamalarına köməklik edir. Artıq 19 ildir ki, müəllim işləyən 40 yaşlı Romero-Smit onun məktəbində oxuyan iki bacını noyabr ayında övladlığa götürmüşdür. Onların evi yox idi, ataları küçədə yaşayırdı və anaları türmədədi. O, qızları evə götürəndə onların gənc həyatının necə dağılmasından təsirlənmişdir.

"İlk vaxtlarda uşaqları təbəqədən təmizləməklə, gecə qorxusundan qurtulmaqla, onlara ayaqyolunu təmizləməyi və əllərini yumağı öyrətməklə məşğul idim. Belə uşaqlarla bir müddət vaxt keçirirsən və bu çox məyusedicidir. Bu uşaqlar test imtahanları barədə yox, sabahki günün onlara nə vəd edə-

təxmin edə bilməzsiniz ki, onların evdə kitabı var və yaxud onlar kitabxanaya gedirlər və ya tətildədirlər. Siz düşünməlisiniz ki, bütün ölkədə nə işlər görürsünüz və onların digər uşaqlarla eyni səviyyədə yaşamasını təmin etməlisiniz".

Ford Fondunun prezidenti Darren Walker 1959-cu ildə xeyriyyə xəstəxanasında dünyaya gəldikdə onun yalnız anası var idi. Federal proqramlar onun üzvləşdiyi çətinlikləri aradan qaldırmağa kömək etmişdir: öncə erkən uşaq təhsil proqramı olan "Head Start" ilə təmin edilmiş, daha sonra isə "Pell" grant proqramı vasitəsi ilə Texas Universitetində təhsil haqqı ödəmişdir. O bildirib ki, ölkə bu gün də aztəminatlı uşaqlara qarşı eyni öhdəliyi götürməlidir. "Mən artıq 8 və ya 9 yaşında olanda bildirdim ki, Amerika məndən uğur qazanmağımı istəyir. Biz bilirlik ki, bəzi amerikalılar üçün mobillik eskalatoru tamamilə dayanıb. Mən bu eskalatoru işə sala bildim, çünki bir çox insanlar və cəmiyyətimizin bir çox üzvləri mənə həvəsləndirdi. Biz bu eskalatoru təmir etməliyik və bunu dövlət təhsili ideyasına sadıq qalmaq ilə edə bilirik. Bizim potensialımız var. Məsələ iradəmizin olub-olmamasındadır".

Yeni hesabat təhsil işçiləri və rəsmilərinin dövlət və federal hökumətin aşağı təminatlı uşaqların kompleks ehtiyaclarını qarşılamaq üçün yetərli pul ayırması və onu səmərəli şəkildə xərcləməsi barədə suallar yaradır.

Obama Administrasiyası ilə əsasda Konqresdən uşaqların

təhsilinə yardım etmək üçün ayrılan 14.5 milyard dollar (ABŞ) pulun 1 milyard dollar da artırılmasını istəyir. Obama Administrasiyası Konqresdən həmçinin aşağı gəlirli ailələrdən olan uşaqlar üçün məktəbəqədər təhsilin maliyyələşdirilməsini istəyir. Federal hökumət və ştatlar birgə illik olaraq ibtidai və orta məktəblər üçün təxminən 500 milyard ABŞ dolları sərf edir. Bu məbləğin 79 milyard ABŞ dolları Vaşinqtonun payına düşür.

Müxtəlif ştatlarda hər bir şagirdə sərf edilən vəsait bir-birindən kəskin fərqlənir. Yoxsul uşaqların sayının çox olduğu ştatlarda hər uşaq üçün daha az vəsait xərclənir. Yoxsul uşaqların sayına görə ən yüksək göstəriciyə malik 27 ştatdan xüsusilə 5-i şagirdlərin üçün milli ortalama olan 10938 ABŞ dollarından daha az vəsait xərcləyir.

Konqresdəki respublikaçılar yeni xərc proqramlarından narahatdır və iddia edirlər ki, daha çox pul mütləq cavab deyil və bu proqramlara xərclənən federal vəsaiti lazımsız proqramların optimallaşdırılması və ştatlara daha çox səlahiyyət verilməsi yolu ilə daha təsirli etmək olar. Respublikaçıların bir çoxu həmçinin zənn edir ki, gərək hökumət dövlət məktəblərinə alternativ olaraq, vergidən əldə olunan pulları vaucher olaraq aşağı gəlirli ailələrə öz məktəblərinin təhsil haqqını ödəmək üçün versin.

Ötən bir neçə il ərzində bir çox respublikaçı və demokrat qubernatorlar tərəfindən dövlət proqramları ilə bağlı təşəbbüs

irəli sürülməsinə baxmayaraq, Konqresdəki respublikaçı liderlər Obamanın aşağı gəlirli ailələr üçün məktəbəqədər təhsilin maliyyələşdirilməsi çağırışına kəskin etiraz ediblər.

Bu hesabat ilk dəfə keçmiş prezident Lindon Consonun "Yoxsulluqla mübarizə" tənzimlənməsinin bir hissəsi olan və ştatlara yoxsul uşaqların təhsil alması məqsədilə kömək etmək üçün tərtib edilən əsas federal təhsil qanununu yenidən işlənilməsi barədə Konqresdə müzakirələrin başladığı vaxt üzə çıxıb. "Heç bir uşaq kənar qalmamalıdır" kimi tanınan qanunun ən son versiyası məktəblərin standartlara cavab verib-vermədiyini ölçür və cavab verməyən müəssisələrə qarşı cəza tədbirləri görür.

M.Rebel qeyd edir ki, federal hökumətin ehtiyac övəzinə nəticələrə köklənməsi yanlış yanaşmadır. "Biz bu uşaqlara necə yaxşı təhsil vermək barədə fikirləşməliyik. Biz onlara yaxşı müəllimlər, azkomplektli siniflər və yenilənən avadanlıq verməliyik. Ancaq əlavə olaraq, əgər biz qərarlıyıqsa, yoxsulluğun zərərini aradan qaldırmaq işlər görməliyik. Biz onların fiziki və ruhi sağlamlıq ehtiyaclarını qarşılamalı, onları dərstdən sonra proqramlar, yay proqramları, valideynlərin cəlb edilməsi, erkən uşaq xidmətləri ilə təmin etməliyik. Bunlar hərtərəfli xidmətlərdir. Bəzi insanlar onların əlavə olduğunu zənn edir. Onlar əlavə deyil, zəruridir".

"Vaşinqton Post" qəzeti, 16 yanvar 2015, Lindsy Leyton